

The problem of formation of spiritual values the qualities of a future entrepreneur.

Keywords: *value, entrepreneur, religion, faith, spirituality, morality.*

УДК: 274/278:27-1/141

І. О. Бондар

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ГЕРМЕНЕВТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕФОРМУВАННЯ БОГОСЛОВСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ В СУЧАСНОМУ ПРОТЕСТАНТИЗМІ

В статті розкривається значення герменевтики у формуванні парадигми сучасної протестантської теології. На підставі аналізу різноманітних підходів до проблеми перекладу і тлумачення змісту сакральних текстів визначаються основні напрямки модернізації богословських концепцій щодо їхньої відповідності сучасним умовам розвитку світової цивілізації. Доведено, що практичне використання герменевтичних засад в практичній діяльності протестантських проповідників і богословів дає їм можливість відповідати запитам динамічної модернізації соціуму.

Ключові слова: *Біблія, Бог, віра, герменевтика, протестантизм, релігія, Реформація, теологія, традиція, світогляд.*

Протестантизм на сучасному етапі його розвитку завойовує популярність і духовний авторитет у суспільстві не лише посиляючись на владу і традиції, а й намагаючись зробити богослов'я актуальним, відкритим, готовим адаптуватися до мови співрозмовника і відповідати запитам динамічної модернізації соціуму. В ньому отримали неповторні смислові констеляції універсальні вічні істини відображені в різних мовах та культурах. Навіть на персоніфікованому (індивідуальному) рівні протестантська традиція проявляється по-особливому, орієнтуючись на унікальність внутрішнього духовного світу віруючого. Тому ми можемо простежити в протестантському богослов'ї постійні спроби здійснення перекладу абсолютного й універсального на мову відносного й особливого, причому з врахуванням існуючих критеріїв його адекватності й дієвості. Ці питання набувають важливого практичного значення як орієнтири соціальної дії, як методологія актуалізації й контекстуалізації проповіді. Отже, **актуальність теми дослідження** мотивується низкою чинників, а саме, необхідність дослідження герменевтичних засад розвитку протестантської теології зумовлена концептуальним, історико-філософським та евристичним мотивами.

Відзначимо, що термін «герменевтика» виникає ще в епоху античності і означає «мистецтво тлумачення». Але в даній статті ми зосередимо увагу на її розвитку в останні два століття, тобто в добу Нового часу, коли в духовному

житті Європи все активніше заявляє про себе протестантизм, а герменевтика стверджується як наукова дисципліна. Тобто, починаючи з Ф. Шлейєрмахера, який трактував герменевтику як специфічний метод наук про дух, підкреслюючи при цьому першорядну роль інтуїції. Доцільно також вказати на актуалізацію герменевтичних засад протестантизму в «Критиці здатності судження» (1790) І. Канта, хоч при цьому він і не був ортодоксальним віруючим. Продовжувачем цих ідей виступив згодом Ф. В. Шеллінг, який у своїх працях вказує на багатозначність художнього тексту. В XIX ст. дана проблема мала відображення в роботах навіть православних богословів (наприклад, В. Соловйова), хоч і дещо опосередковано. В радянський період відзначимо дослідження В. Ф. Асмуса, П. П. Гайдєнка, Р. М. Габітової. В зарубіжній філософській думці відомі роботи з даної тематики Р. Барта, В. Беньяміна, Г. Гадамера, П. Рікера та Ф. Шлейєрмахера [2;3;5;7]. У вітчизняному науковому доробку проблема перекладу і тлумачення біблійних текстів висвітлювалася в роботах таких дослідників протестантизму, як В. Любащенко, Ю. Решетніков, С. Санніков, М. Черенков, П. Яроцький. Звісно, теологи і перекладачі різних протестантських церков не оминають дану проблему як в опублікованих працях, так і в проповідницькій діяльності [6]. Наведений вище перелік західної та вітчизняної літератури з теми дозволяє говорити про окремі спроби аналізу певних аспектів герменевтичних підходів до інтерпретації богословських текстів. Але систематичне дослідження герменевтичних основ у релігії взагалі, і у протестантизмі зокрема, відсутнє. Тому в нашій статті ми зробимо спробу такого аналізу, використовуючи доробки дослідників-герменевтів Нового часу.

Зважаючи на вищесказане, метою та завданням даної статті є дослідження на підставі аналізу різноманітних герменевтичних підходів проблеми адаптації теології до сучасних умов розвитку цивілізації, що робить можливим систематизувати змістовні перетворення у сучасній протестантській богословській парадигмі.

Переклад є складною і ризикованою дією, оскільки головна проблема при цьому – відповідність або, навпаки, невідповідність автохтонному джерелу. Труднощі перекладу зумовлені, по-перше, відмінностями у мовних засобах, і, по-друге, різноманіттям світоглядів. Саме тому важливо спиратися на презумпцію спільності. Так, наприклад, М. Лютер, як один з перших перекладачів Біблії, намагався звільнити її з полону латини, мріючи наповнити справжнім національним німецьким духом. А це можливо лише на основі ідеї універсальності біблійної мови, можливості її перекладу на різні національні мови, а не лише на мову літургії. На шляху до відтворення чистої євангельської мови Лютер виходить за межі канонізованої латинської мови (своєрідної *lingua sacra*). Чим досконалішим є текст, тим більшу свободу перекладу він дозволяє. Однак важливим є те, як доводив видатний засновник протестантизму, аби у процесі інтерпретації Святого Письма свобода творчості автора поєднувалась з максимальною відповідальністю [4].

В історії християнства мали місце дві протилежні тенденції, що найчастіше співіснували в теології. Перша, здійснювала намагання перевести сакральний текст мовою профанної культури. Друга, навпаки, очистити мову і богословську систему християнства від привнесеного ззовні. Але, насправді, саме поєднання двох даних векторів забезпечувало адекватність перекладу і надавало динаміки розвитку богословської мови в напрямі вироблення спільної (загальної) мови, що одночасно зберігала сакральність і була відкритою для секулярного перекладу.

Можна виділити три епохи богословського осмислення проблеми перекладу:

- 1) антично-християнський синтез доби патристики, коли за допомогою мови грецької філософської культури створювався тезаурус християнства;
- 2) європейська Реформація, коли на зламі культури пізнього Відродження та початку Нового часу Святе Письмо було відкрите як для аристократів духу, так і для селян і бюргерів, взагалі для всіх народів та індивідів;
- 3) богословський модернізм, коли християнство критично переосмислювалось, редукуючись до соціокультурного виміру.

Відповідно способи тлумачення текстів можна зіставити з типологією християнських конфесій: католицизм – історичний метод, православ'я – алегоричний, протестантизм – буквальний. Саме проповідь Слова є центром служіння в протестантизмі, на відміну від православних та католицьких традицій, де головне місце у священному порядку служіння посідають таїнства і літургія. Крім цього, можна припустити, що кожному типу особистості відповідає свій спосіб тлумачення.

Сьогодні в протестантизмі священний текст наново відкривається в єдності своїх вимірів – літери, натяку, дослідження, таємниці. Тут літера виступає як обґрунтованість та строгість значення; натяк відображає багатство сенсу; дослідження базуються на історико-логічній основі; таємниця визначає невичерпність та глибинність, укоріненість у єдиному джерелі та спрямованість до кінцевої мети.

Протестантизму історично притаманна буквальність і обережність у ставленні до церковно-релігійних перекладів та вчення, що знаходить вираження в абсолютизації умовних і недосконалих, але усталених і загальноприйнятих варіантів, зокрема Синодального перекладу Біблії. Як зазначають вчені-філологи, для протестантів він став фактично канонічним, і, навіть, віруючі цієї конфесії надзвичайно обережно ставляться до спроб здійснення нового перекладу, а часто і взагалі не сприймають їх.

У єдності ж усіх значенневих вимірів текст не піддається деформації тенденційного богословського перекладу або не вписується у всеохоплюючу соціокультурну матрицю. Текст постає перед перекладачем-інтерпретатором радше як проблема, ніж як замкнута доктринальна система. У контексті семіологічних підходів герменевтика біблійних текстів може бути моделлю

богословської науки як такої, передусім для соціології релігії, місіології та соціального богослов'я та служіння. Причому, окрім соціокультурного виміру, герменевтика виявляє й онтологічний субстрат.

Джон Стотт – відомий лідер сучасного протестантизму, підкреслює, що одкровення Бога доведено до відома людини через прямий засіб спілкування – за допомогою Слова і слів [6, 13]. Стотт посилається на Іоанна Златоуста, який дотримувався традиції «буквального» розуміння Біблії, що була властива антиохійській школі. В результаті вчення Златоуста вирізнялося максимальним реалізмом, наближеністю до соціальної дійсності та конкретних духовних запитів.

У цьому контексті не зайве послатися і на францисканського проповідника Бернардіно Сієнського, який свого часу несподівано заявив: «Якщо ти стоїш перед вибором – прослухати месу чи проповідь, – залиш месу й обери проповідь...» [6, 47]. Відштовхуючись від цього акцентованого визнання переваги проповіді для францисканців і домініканців, Стотт простежує і відтворює прямий шлях до «ранкової зорі Реформації» Джона Вікліфа, який подолав замкнуте коло схоластичного коментаторства і проголосив Святе Письмо в його автентичності і суверенності вищим авторитетом для віри і життя. Зрештою, саме він же став ініціатором перекладу першої англійської Біблії [6, 61–62].

Відповідно концепції Дж. Стотта, саме доба Ренесансу, розпочавшись у XIV ст., підготувала Реформацію. Гуманізм такого видатного діяча культури, як Ф. Петрарка, що проявлявся у вивченні класичних греко-римських текстів, у наступному столітті охоплює і північ Європи. В цьому регіоні він виявляється історично ототожненим з християнськими мотивами духовного оновлення як культури, так всього соціуму. Видатні християнські гуманісти, як то Еразм Роттердамський і Томас Мор спрямовують творчі сили на дослідження християнської класики, а це, в свою чергу, приводить до критики сучасного стану церкви [6].

Християнські гуманісти відвели проповіді провідну роль у проектах церковних реформ, поставили питання про актуальність і зміст християнського служіння в суспільстві. Згідно з наукою Еразма Роттердамського «навчання є головною функцією священика, хрестити ж може і світська людина». Таким чином, стара притча, що «Еразм зніс яйце, яке потім висидів Лютер», мала історичну основу – переконаність Еразма у верховенстві Слова щодо таїнств, а домінанта змісту щодо форми була розвинута М. Лютером. На його тверде переконання, спасіння приходить від Слова, а без нього всі інші елементи церковного служіння втрачають своє сакральне значення [4, 22]. Тому Реформація поставила проповідь у центр служіння, тобто радикально переорієнтувала його змістовні і сутнісні аспекти на людину і суспільство, залишаючи вторинними інтереси ієрархії та церкви як соціальної організації.

Взагалі, критичне осмислення протестантської методики «буквального перекладу», яку можна вивести з тез євангельського богослова і проповідника Дж. Стотта [6], дає підстави стверджувати її очевидну, дискурсивну і методологічну спорідненість з філософськими концепціями Ф. Шлейєрмахера, В. Беньяміна і П. Рікера.

Власне герменевтика має тисячолітню історію, але як наукова дисципліна розробляється видатним теологом і філософом, представником доби раннього німецького романтизму, пастором Фрідріхом Шлейєрмахером (1768–1834). Його нерідко називали «батьком універсальної герменевтики». Вона конститується ним як спеціальна методологія правильного розуміння інтерпретованих текстів, а тим самим і людської індивідуальності, «своєї» і «чужої». У Західній Європі і в XIX, і в XX ст. його твори привертали до себе пильну увагу. Вони вивчалися в університетах, видавалися і перевидавалися, з їх автором погоджувалися і сперечалися. До праць Шлейєрмахера зверталися в 30-ті рр. XIX ст. І. Кіреєвський, В. Розанов, В. Соловйов, коли інтелектуали захоплено долучалися до німецької теоретичної думки. Словом, і після своєї кончини він залишався актуальним мислителем. Але, Шлейєрмахер, якщо його і знали, сприймався у значній мірі як виключно теолог та суто протестантський мислитель. Герменевтику як наукову дисципліну вони не роблять предметом спеціального дослідження. Нею займаються в аспекті інтерпретації релігійних текстів переважно на кафедрах духовних навчальних закладів.

Сутність концепції Шлейєрмахера полягає у спробі створення універсальної герменевтики, методологія якої розповсюджувалася б на всі без виключення гуманітарні тексти. Але якщо визнати, що інтерпретатор має право додавати щось «від себе» в трактування мистецтва, то логічно припустити таке право і тими, хто тлумачить Біблію. Звісно, у біблійних текстах багато суперечливого, і, як вчив М. Лютер, пріоритетним в їх осягненні є особистісне розуміння, але оскільки створювали Біблію святі отці, то жоден автор-інтерпретатор, не маючи такого сакрального «статусу», не здатний на повну конгеніальність з ними. З Біблії необхідно почерпнути близькі індивіду релігійні істини, реалізувати їх у своєму житті, але доповнювати Святе Письмо, наділяти його новими значеннями, – це зовсім інше. І це – питання не тільки теоретичне, а й етичне. Вчителі церкви завжди наполягали на унікальній ролі Біблії в людській культурі та історії. Шлейєрмахер переконливо намагається довести, що герменевтичне осягнення біблійних текстів є можливим і необхідним, проте здійснюватися воно повинно з християнською смиренністю, з розумінням того, що Блага вість передана нам так, як вона відображена святими отцями, тому що вони набагато ближче за нас перебували до Бога, вміли чути і розуміти його [7].

Шлейєрмахер чітко усвідомлює небезпеку суб'єктивізму в герменевтичних процедурах. Від такої небезпеки і має оберігати, перш за все, граматичне тлумачення, а також порівняльно-аналітичний розгляд даного тексту в процесі самої психологічної інтерпретації, що доповнює і коригує інтуїцію [7].

І в розумінні герменевтичного кола, і в трактуванні психологічної інтерпретації Шлейєрмахер вказує на велику роль евристичної інтуїції в герменевтичному досвіді. Водночас він все ж віддавав перевагу об'єктивному, компаративному методу, коли чітко встановлюються різні значення слова в даному контексті. Наголошуючи на необхідності психологічної інтерпретації, розвиненої інтуїції – дівінації, «батько герменевтики» добре знав високу ціну дискурсивного знання, суворого і чіткого логічного аналізу. Але він знав, що тільки на їх основі не можна домогтися адекватного розуміння тексту. Це розуміння має своєю умовою «стрибок» від відомого до невідомого, що і досягається за допомогою продуктивної інтуїції. Зрозуміло, вона виявляється дієвою лише в сполученні з логічної методологією. Подібної методології, однак, можна навчити, а от дискурсивне знання здобувається в процесі навчання. Здатність до інтуїції дана від Бога або, як вважав Кант, – від природи. Ця здатність може і повинна відточуватися, вдосконалюватися, але її родову відсутність не можна заповнити ні освітою, ні старанністю, ні вольовими зусиллями. Без інтуїції немає як художника, але немає й інтерпретатора. У цьому сенсі вони суміжні один з одним. Інтуїція, душевна прихильність, доброзичливість необхідні і для повсякденного спілкування людей один з одним, для їх взаєморозуміння.

Вальтер Беньямін, наслідуючи Ф. Шлейєрмахера, у своїй праці «Завдання перекладача» обстоював принцип дослівності та металінгвістичного трансценденталізму [3]. При перекладі відбувається творчий розвиток можливостей, іманентно властивих оригінальному тексту. «Історія великих творінь культури, – зауважує В. Беньямін, – криє в собі знання джерел, з яких вони починаються, форми їх реалізації в епоху автора і потенційно вічного життя в майбутніх поколіннях. Життя оригіналу щоразу досягає в них повнішого розквіту» [3, 379]. Якість перекладу визначається не схожістю з оригіналом, а його оновленням і перетворенням. Беньямін, як і більшість протестантів, не вірить у вічність оригінального тексту, оскільки жива і свіжа мова перетворюється на штампи, зношується і старіє.

Сакральний текст вимагає стриманості, дистанційованості від перекладача. Залишаючись таїною, він є антикомунікативним. Виходячи з постулату, що сам оригінал не передбачає можливості, необхідності й адекватності перекладу (бо, крім іншого, жоден текст не призначений до перекладу), В. Беньямін формулює завдання перекладача: не стільки проникнути у світ оригіналу, скільки піднятися до рівня всезагального, де переклад і оригінал, автентична й «інша» мови включаються в тотальність сакрального Слова [3, 407].

Святе Письмо потребує особливої уваги, тому що сенси, мова, Божественне Одкровення є нерозривними, і буквральність тексту належить істинній мові, істині, догмі. За обережного ставлення і довіри до тексту найбільш придатний підрядковий переклад: Усі великі тексти – а понад усе священні – містять свій

потенційний переклад між рядками. Підрядковий переклад Святого Письма є «ідеалом будь-якого перекладу» [3, 247].

Про ретельне, трепетне ставлення до перекладу священних текстів нагадує церковний переказ, що працює на користь канонічного розуміння тексту. Х. Арендт, В. Беньямін, П. Флоренський звертали увагу на той факт, що істину Біблії виражає ім'я і слово, а не мова чи речення, тобто істина – феномен слуховий. Отцем філософії є Адам, який давав імена, а традиція є формою, в якій це знання сакральних імен передавалось. Проблема істини, яка лежить в основі традиції, знімається Одкровенням, яке повинно бути почуте, тобто належить до сфери метафізичного слуху. Однак, за твердженням Х. Арендт, минуле промовляє тільки через те, що не передається із покоління в покоління і не ототожнюється остаточно з традицією чи з сучасністю [1, 59]. Це означає, що сутнісне залишається в тексті і не передається через церковну традицію; зберігається в джерелах традиції і не збігається з нею, а отже, лише циклічне повернення до євангельських джерел, до початку християнської історії надає перекладу і тлумаченню Святого Письма життєвої і смислової повноти.

Для актуалізації євангельського вчення в новому соціокультурному контексті протестантській громаді необхідна постійна герменевтична практика, яка поєднувала б автентичні біблійні смисли з сучасними світоглядними парадигмами, тому що віросповідні істини по-різному відображаються чи зовсім втрачаються в історії традиції і не можуть вважатися загальновідомими та очевидними. На переконання К. Барта (1889–1968), про Слово Боже слід запитувати, звертаючись до всіх наявних засобів історико-філологічного аналізу і критики, ретельно відстежуючи як найближчі, так і віддалені взаємозв'язки [2, 42]. Головне завдання перекладача – зрозуміти основу основ оригінального тексту, те, що виражається різними мовними засобами, але само залишається незмінним і єдиним. Сакральний текст не слід ототожнювати з жодною мовою чи культурою, бо він є джерелом усіх мов, слів, значень і сенсів. Таким чином, переклад мов і традицій розуміння можливий не як точне відображення, а як творчість, відтворення істинного змісту у живому образі слів.

Після «лінгвістичного повороту» – події, яка мала місце у 50-х роках ХХ ст. – переклад Біблії «на слова» стає центральною філософською і богословською проблемою. У 1998 р. на факультеті протестантського богослов'я у Парижі французький філософ-герменевт Поль Рікер (1913–2005) прочитав лекцію «Парадигма перекладу», у якій розглянув два розуміння перекладу: досвід входження до чужої мови і переклад у межах однієї й тієї ж мови («зрозуміти – отже, перекласти»). Основна його теза: переклад можливий тому, що мови мають або можуть мати якусь першооснову [5].

Рікер також часто згадує про металінгвістичні умови міжмовного спілкування, посилаючись на євангельську притчу про чудесне насичення п'ятьма хлібами та двома рибинами п'яти тисяч зголоднілих як на свідчення смислової невичерпності Слова. Однак, церковна практика перекладу текстів і

ритуалів допускає ризик неадекватного тлумачення Святого Письма, невідповідності традиції її джерелам. З цих причин досконалий переклад, треба визнати, в принципі не є можливим [5].

Історичний аспект важливий у зв'язку з проблемою пам'яті і наступності. Алегоричний аспект особливо важить при актуалізації, інкультурації, контекстуалізації, тобто за творчого і нетривіального перекладу відомого в чужій мові мовою своєю. П. Рікер пов'язує ці два аспекти – історичний і алегоричний, коли говорить про нарративну ідентичність. Тлумачення тексту може мати форму скоріше наративу, ніж самодостатньої системи. Буквалізм є важливим принципом, не стільки методом, скільки критичною протиположністю релятивізації, ерозії сенсу, коли кожна літера чинить опір і обстоює своє місце в масиві тексту. Тож П. Рікер впевнено констатує, що саме в єдності згаданих підходів реалізується адекватний переклад [5].

Беньяміна приваблювала не стільки релігія, скільки богослов'я і богословський тип інтерпретації, за якого зберігається сакральність оригіналу. Те ж саме можна сказати і про П. Рікера. Отже, не будучи богословами-герменевтами, вони обидва розширили сферу застосування герменевтики, охопивши значний масив класичних філософських і культурних текстів.

При цьому всі дослідники (Дж. Стотт, В. Беньямін і П. Рікер) дискутували про можливість й правила перекладу з оригіналу, спираючись на інтуїцію загальної («чистої», сакральної) мови Біблії. Їх підходи набувають особливої значущості в контексті сучасних пошуків концептуальних основ і методів нової модернізації мови церковної проповіді, осмислення культурного коду християнства, відтворення смислових зв'язків між богословськими та соціальними дискурсами. Презумпція буквальності – мовної єдності (єдиного Слова), конкретності значення, безпосередності сенсу уможливорює актуалізацію християнської проповіді, її транслітерацію в сучасні культурні та соціальні коди і дії.

Зважаючи на вищесказане, ми маємо підстави стверджувати, що історично протестантизм використовує переважно буквальний метод тлумачення біблійних текстів, під яким слід розуміти не стільки ригоризм, легалізм і педантизм, скільки серйозність ставлення до кожної «букви» Святого Письма. Знову відкривати джерела першохристиянства, наближаючись до самоусвідомлення через розуміння текстуальних смислів, відтворювати євангельські істини, не залишаючись у полоні традиції, – ці творчі завдання формулюють для себе сучасні євангельські проповідники і богослови. Зауважимо, що в практиці євангельських церков має місце і певний культ буквалізму, що пов'язаний з претензіями на винятковість та монопольність влади пастора-вчителя чи абстрактного «братства». Широке використання подібних методик богословської рефлексії в практиці євангельських церков дає змогу описати й концептуалізувати євангельський протестантизм як проект і заданість, а не лише як історичну даність.

Згадані підходи дають змогу сформулювати нові положення щодо можливостей актуалізації християнської традиції: завдання перекладу полягає не в тому, щоб відкрити всю повноту значень та смислів тексту, і не в тому, щоб зробити текст прозорим, а в зустрічі з таїною, де сенс сягає безкінечної щільності й відзначає, спрямовує, вказує шлях до першоджерела. Проект перекладу можна вважати успішним, якщо вдалось показати безкінечність і плюральність шляхів до священного Слова і водночас відкритість для кожного віруючого актуальних і конкретних смислів.

Отже, в протестантизмі суть богослужіння складає проповідь, провідним методом якої є буквально тлумачення з притаманними йому простотою, доступністю, очевидністю. При цьому передбачається, що є певна загальна євангельська мова, що зрозуміла кожному індивідові, кожній культурі та епосі.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Арендт Х.* Вальтер Беньямин / *Х. Арендт*; [пер. с англ. Б. Дубина] // Иностранная литература. – 1997. – № 12. – С. 46–84.
2. *Барт К.* Введение в евангелическую теологию / Карл *Барт*; [пер. с нем.]. – М.: Нарния, 2006. – 192 с.
3. Беньямин В. Задача переводчика. Предисловие к переводу «Парижских картин» Бодлера // Маски времени. Эссе о культуре и литературе / Вальтер Беньямин; [пер. с нем. и фр.; сост., предисл. и примеч. А. Белобратова]. – СПб.: Symposium, 2002. – 478 с.
4. Лютер М. Избранные произведения / Мартин Лютер. – СПб.: Логос, 1994. – 386 с. – (Першотвір).
5. *Рикер П.* Парадигма перевода (лекция, прочитанная на факультете протестантской теологии в Париже в октябре 1998 года) / Пер. М. Эдельман [Электронный ресурс] / Поль *Рикер* // Режим доступа: http://www.odinblago.ru/filosofiya/riker/paradigma_perevoda.
6. *Стотт Д.* Я верю в проповедь / *Джон Стотт*. – СПб.: Мирт, 2006. – 395 с.
7. Шлейермахер Ф. Герменевтика / Фридрих Шлейермахер. – СПб.: «Европейский Дом», 2004. – 242 с.

РЕЗЮМЕ

И. А. Бондарь. Герменевтические подходы к реформированию богословской традиции в современном протестантизме.

В статье раскрывается значение герменевтики в формировании парадигмы современной протестантской теологии. На основании анализа различных подходов к проблеме перевода и толкования содержания сакральных текстов определяются основные направления модернизации богословских концепций в соответствии с современными условиями развития мировой цивилизации. Доказано, что практическое использование герменевтических принципов в практической деятельности

протестантских проповедников и богословов, дает им возможность соответствовать запросам динамической модернизации социума.

Ключевые слова: Библия, Бог, вера, герменевтика, протестантизм, религия, Реформация, теология, традиция, мировоззрение.

SUMMARY

I. O. Bondar. Hermeneutical Approaches to the Reform of the Theological Tradition in Modern Protestantism.

The article reveals the importance of hermeneutics in the formation of paradigms of the modern Protestant theology. The purpose of the study is to systematize substantive transformations in modern Protestant theology, based on an analysis of different approaches to the problem of translation and interpretation of the content of sacred texts, using the achievements of researchers hermeneutic of the nineteenth and twentieth centuries. This problem is analyzed in an integrated manner, which includes philosophy, history, religious studies and theological discourse types. At the same time, we adhere to the principles of historicism and systematic presentation of the material, leading correlate of which is non-denominational and scientific objectivity. It is noted that there is a essence of worship sermon in Protestantism, the leading method of it is that there is a literal interpretation of the text with its inherent simplicity, accessibility and clear. It is assumed that there is a common evangelical language understood by every individual, every culture and era. With this in mind, we have reason to believe that, historically, Protestantism predominantly uses a literal method of interpretation of biblical texts, under which it should be understood not so much rigor, legalism and pedantry as a serious attitude to each «letter» of Scripture. That is also noted that in the practice of the evangelical churches sometimes a certain cult of literalism is held associated with claims of exclusivity and monopoly power of a pastor-teacher or abstract «brotherhood». These approaches allow formulating new regulations on the possibilities of actualization of the Christian tradition: the translation task is not to discover the full value and meaning of the text, and not to make the text clear, and in a meeting with the mystery of where the meaning reaches infinite density and illumines the path to the original source. Translation project is successful, if it was able to show infinity and the plurality of ways of the sacred text, and at the same time open urgent and concrete his senses to every believer. It is proved that the use of hermeneutical principles in the practice of Protestant preachers and theologians enables them to meet the demands of a dynamic society modernization.

Keywords: Bible, God, faith, hermeneutics, Protestantism, Religion, Reformation, theology, tradition, ideology.